

بیاباید با قرآن

آشنا تر شویم

داوود انامی

قرآن سند اسلام

آهنک ملکوتی و دننواز قرآن، منطق محکم و حیرت انگیز آن، در زیر آسمان نیلگون همه صداها و منطق هارا تحت الشعاع قرار داده و مانند ناجی بر سرفکاران دیشمندان جهان قرار گرفته است

طبیعی و قوانین علمی خاص خویش است، طبیعی است که قرآن با عناصر حروف و کلمات ساخته شده است .
به نزد آنکه جانش در تجلی است .
همه عالم کتاب حق تعالی است
عرض اعراب و جوهر چون حروف است
مراتب همچو آیات و قوف است
لذا قرآن همچون طبیعت ، تشکیل و ترکیب ساختمان آن دارای قوانین و روابط مشخص حساب شده و منظم علمی می باشد . نه تنها سوره ها و آیات قرآن، بلکه حروف و کلمات قرآن نیز در روی حساب و نظام خاصی است . روابط میان کلمات ، آهنگ ها، فاصله ها، طول عبارات و موضوعات، بر اساس هندسه -

قرآن کلام آفریدگار جهان و کلیات برنامه زندگی بشر است ، قرآن آخرین کتب آسمانی و پر ارزش ترین آنهاست، خداوند حکیم آن طوری که قرآن را توصیف کرده ، سایر کتب آسمانی را توصیف نموده است .
قرآن بطریق وحی در قالب الفاظ و عبارات زیبا و دلنشین بر قلب پاک پیغمبر اکرم (ص) نازل شده است . خداوند همچنان که با قوانین طبیعی جهان را تکوین کرده است، به همان شکل و بر اساس همان قوانین طبیعی این کتاب آسمانی را - که پیش از جهان ، وسعت و عظمت دارد - تدوین نموده است .
پس قرآن و جهان هر دو کتاب با عظمتی است که بیک قلم تنظیم شده است و هر کدام دارای نظام

ای دقیق و محاسبات ریاضی معین و علمی استوار شده است .

اندیشمندان و صاحب نظران درباره آهنگ مخصوص حروف و الفاظ و عبارات این کتاب تحقیق کرده و نشان داده اند که مجموعه اصوات الحان يك آهنگ شگفت حساب شده و دقیق را متناسب با معانی و عواطفی که در آن بیان شده، پدید می آورد، بطوریکه اگر کمترین تغییری در هر يك از آنها داده شود درهما و آزی و هماهنگی آن سکنه ای وارد می شود که کاملاً محسوس است محقق معروف انگلیسی «محمد مرادوك» Mohammad Marmadake در ترجمه قرآن به زبان انگلیسی، قرآن را به عنوان «ترکیب دل انگیز اصوات موزون و غیر قابل تقلید» توصیف میکند که انسان را به اشک ریختن تحریک میکند و بوجد و نشاط می آورد (۱)

«پرفسور محمد حمیدالله» استاد دانشگاه پاریس می گوید: يك روز برای من پیش آمدی روی دادو آن اینکه: يك مسلمان فرانسوی که حرفه اش آشنائی با آهنگها و اصوات است روزی با من درباره قرآن صحبت میکرد و بطور قاطعی گفت گرچه قرآن بسبب آهنگ نیست ولی آهنگ خاص و موزونی دارد. ولی در یکی از آیات سورة ۱۱۰ قرآن کریم

بنظرمی آید چیزی ساقط شده باشد و در آن آهنگ و وزن مخصوص دیده نمی شود آن آیه «یدخلون فی دین الله افواجا» است، زیرا با آن موازینی

که میدانم تطبیق نمی کند! من اطلاع مختصری که از علم تجوید داشتم بمن کمک کرد و گفتم: شاید بهترین است که وقف نکنیم و به این صورت بخوانیم «فی دین الله (افواجن) فسح . . .» با شنیدن این بیان، آن مرد تازه مسلمان فوراً صدایش بلند شد و گفت: حالا با این بیان شما دینم تازه شد و از نو مسلمان می شوم بدلیل اینکه دیگر از نقطه نظر آهنگ و وزن مخصوص در قرآن اشکالی باقی نمی ماند و هیچ نقصی بنظر نمی رسد!» (۲) و لذا علاوه بر مطالب و مضامین عالی قرآن، آهنگ دل انگیز آن نیز در هر زمان دلها را تسخیر میکند. بطوریکه در جرائد نوشته بودند اخیراً در آمریکا چند نفر از شنیدن تلاوت قرآن قاری معروف مصر «عبدالباسط» روی جذبه معنوی متقلب شدند و با اینکه عربی نمی دانستند بواسطه همان آهنگ مسلمان شدند. (۳)

بالاخره قرآن کتابی است که جز بیان معانی و زیبایی سخن آن، میان اعضاء و عناصری که آن را تشکیل داده اند، روابط دقیق و حساب شده ای وجود

- ۱- نقش اسلام در برابر غرب/ ماگریت مارکوس/ ترجمه آقای سعیدی صفحه ۴۷ و ۴۸
- ۲- جزوه «نماز را بچه زبانی بخوانیم» از انتشارات دارالتبلیغ اسلامی قم ص ۱۳ و ۱۴
- ۳- مراجعه شود به پاورقی: نقش اسلام در برابر غرب صفحه ۴۸

قرآن کتاب هدایت است

قرآن چگونه کتابی است؟ قرآن کتابی است، سراپا حکمت، عبرت، پند، قانون، امر و نهی خلاصه برنامه جامع تربیت است. قرآن از نوع کتابهای تألیفی و فنی که از فکر بشر تراوش کرده و با دست بشر نوشته شده، نیست. بلکه قرآن کتابی است در نوع خود یکتا و از حیث اسلوب بی نظیر؛ قرآن شباهتی به مؤلفات فنی ندارد زیرا دارای قطعات گوناگون و پراکنده و آزاد، کوتاه و بلند است و در هر قطعه‌ای هر نوع مطلب هست چه بسامضمون بسیاری از پندها و حکمتها در آیات آن تکرار می‌شود، گاهی آیات بهم مربوط است و گاهی از هم جدا. و انسان اگر هدف قرآن را تشخیص ندهد، خیال میکند این مطالب پراکنده ربطی بهم ندارند. و شبیه کتابهای ادبی و دیوانهای شعری هم نیست زیرا این مطالب گوناگون و پراکنده در اطراف مقصود معین نازل گشته و اصول ثابت و تعلیمات کاملاً منظمی دارد و هیچ از آنها منحرف نمی‌شود. از نوع شعر هم نیست چه اینکه با دیوان شعرا تفاوت دارد. از جهت اسلوب که در زبان عربی باید شعر دارای وزن و قافیه باشد، آیات قرآن دارای وزن و قافیه نیست و دیگر از جهت مضمون که شعر چون از قوه تخیل بشر تراوش میکند مضامینش اکثراً خیالی است ولی قرآن کتاب حکمت و وسیله هدایت است.

«ذلك الكتاب لا ريب فيه هدى للمتقين»

این کتاب دارای هدف اساسی است که اگر از

دارد که باید آن را کشف کرد.

* * *

خوشبختانه در سالهای اخیر این حقیقت گرچه اندک، ولیکن بطور خیره‌کننده نمایان شده است. شاهکار علمی بدیعی که دکتر رشاد دانشمند مصری درباره «حروف مقطعه» (۴) قرآن و رابطه نزدیکی که میان حروف مزبور با حروف سوره‌ایکه در آغاز آن قرار گرفته‌اند، وجود دارد، بکمک «مغز الکترونیکی» به زبان دقیق ریاضی کشف کرده است، ارزش معنوی قابل توجهی دارد.

اومی گوید: «آیا شما حساب کلمات و حروفی را که در یک روز با آن سخن می‌گوئید دارید؟ اگر فرضاً چنین باشد تعداد کلمات و حروف سخنان خود را می‌توانید بخاطر بسپارید؟ فرضاً چنین باشد آیا هرگز امکان دارد نسبت این حروف با یکدیگر، در روز و ماه و سال در عبارت شما مدنظرتان باشد؟ مسلماً چنین چیزی محال است. زیرا با وسائل عادی طی قرن‌ها نیز نمی‌توانید این محاسبات را انجام دهید. آیا اگر مشاهده کردیم انسانی در مدت ۲۳ سال با آنهمه گرفتاری سخنانی آورد که نه تنها مضامین آنها حساب شده و از نظر لفظ و معنی و محتوا در عالیترین صورت ممکن بود، بلکه از نظر نسبت ریاضی و عددی حروف چنان دقیق و حساب شده بود که نسبت هر یک از حروف القباء در هر یک از سخنان او یک نسبت دقیق ریاضی دارد آیا نمی‌فهمیم که کلام او از علم بی‌پایان پروردگار سرچشمه گرفته است؟» (۵)

۴- از مجموع سوره‌های قرآن ۲۹ سوره است که در آنها حروف مقطعه آمده است.

۵- مراجعه شود به مجله مکتب اسلام سال ۱۴ شماره ۴ از صفحه ۸ تا ۱۵- نظریه آقای دکتر رشاد اگرچه از پاره‌ای از جهات قبلاً انتقاد است؛ ولی بعنوان یک نظریه جانب و ابتکاری می‌تواند مورد مطالعه قرار گیرد تا نقایص آن تدریجاً برطرف شود.

های مختلف ، روی آن کار کرده‌اند به اعتراف خودشان ، هیچوقت بکشف تمام رموز و اسرار حیرت‌انگیز این کتاب با عظمت و موفق نشده‌اند.

قرآن کتابی است ظاهرش زیبا و شگفت‌آورو باطنش علم بی‌پایان و دریای ژرفی است که عجایب و غرائب احکام و اسرار آن به پایان نمی‌رسد. علی (ع) در این باره میفرماید: «قرآن دریائی است که عمق آن پیدا نیست و دریائی است که آب برندگان آن را خالی نمی‌کند و چشمه‌هایی است که کشندگان آب آن را کم نمی‌نمایند و آبش خورهائی است که واردین از آن نمی‌کاهند» (۶)

در عین حال، معارف عالی خود را مناسب سطح ساده‌ترین که فهم‌توده مردم است قرار داده و با زبان ساده و عمومی سخن گفته است .

قرآن هم ظاهر دارد و هم باطن . مثلاً ظهور یک معنای ساده ابتدائی از آیه و ظهور معنای وسیعتر بدنیال آن و همچنین ظهور و پیدایش معنای عمیقتر در زیر معنای درموارد زیادی از قرآن مجید جاری است و از اینجا معنی حدیث معروف: «ان للقرآن ظهراً و بطناً و لبطنه بطناً الی سبعة ابطن» روشن می‌شود» (۷) بعضی از آیات قرآن يك بعدی است فقط ظاهرش اراده شده است يك معنای ثابت و روشنی دارد و بعضی از آیات دو بعدی و سه بعدی و . . . و البته غنی‌ترین و اساسی‌ترین معانی در همین ظروف آیات چند بعدی پنهان است و همین آیات است که

آغاز تا پایان آن را مطالعه کنیم آن هدف را در همه قرآن روشن می‌بینیم و می‌فهمیم که همه آیه‌های گوناگون و سوره‌های قرآن برای عملی کردن آن هدف است آری قرآن هدوش ساختن انسان و تربیت و تکامل او است، در هر تاریخی که از گذشته نقل می‌کند هر مثلی که می‌زند و تفصیلی که از حالات مردم و پاداش ثواب و کیفر اهل عذاب میدهد و هر امر و نهی که میکند هدف خاص خود را در نظر دارد نه ذره‌ای از آن غفلت میکند نه منحرف میشود موضوع قرآن و بطور کلی همه ادیان؛ حکمت عملی است که عبادت است از تصفیه روح بشر از صفات زشت و تربیت وی و نمودن راه صحیح زندگی بر مبنای ایمان بقیب که همین نقطه امتیاز دین نسبت به علوم است پس موضوع قرآن ، از موضوع همه علوم و همه کتابها مهمتر است . * * *

قرآن ظاهری زیبا و باطنی ژرف دارد

هر کتاب بشری ، هر چند شاهکار باشد ، بالاخره استعداد محدود برای تحقیق و مطالعه دارد و چند صباحی همچون ستارگان سحری میدرخشد ولی هرگز نمی‌باید ، کافی است که چند نفر اهل فن روی آن دقت و موشکافی کنند و تمام نکات آن را روشن نمایند .

ولی قرآن استعداد پایان ناپذیری برای تحقیق و مطالعه دارد ، در طول چهارده قرن با اینکه در هر عصر و زمان هزارها متخصص و کلاشناس در رشته-

۶- جملاتی از خطبه ۱۸۹ نهج البلاغه ، و بحر لا یدرک قعره ، و بحر لا ینزفه المستزفون ، و عبون

لا ینضبها الماتحون و مناهل لا یغیضها الواردون ...

۷- سفینه البحار ماده «بطن» - تفسیر صافی مقدمه ۸

و ضمناً نباید از نظر دور داشت که انسان هر قدر قدرت داشته باشد و به سلاحهای تازه علمی مجهز بشود باز در برابر عظمت جهان آفرینش و اسرار حیرت انگیز آن، چون ذره ناچیزی است که بر سنگ بسیار کوچکی بنام کره زمین ایستاده و بر قسمتی از کائنات نظر افکنده است.

قرآن مجید همچون طبیعت هر چه بینشها وسیعتر و عمیقتر میگردد، و بر علم و معلومات بشر افزوده می شود روز جدید تری بدست می دهد.

«طنطاوی» دانشمند معروف اسلامی می گوید: «هر کشف تازه ای که می شود، آیه ای از آیات قرآن روشن می گردد و تا آن کشف جدید بعمل نیامده بود، مردم نمی توانستند حقیقت مفهوم آن آیه را دریابند» از یکی از دانشمندان سؤال کردند: بهترین تفسیر قرآن کدام است؟ فرمود: بهترین تفسیر قرآن روزگار است، آری روزگار است که اسرار و رموز قرآن را روشن میکند!

«رافعی» در کتاب «اعجاز قرآن» میگوید: گویا تمام دستگاه ها و وسائلی که برای کشف حقایق جهان طبیعت اختراع گردیده، همگی برای کشف معانی قرآن بوجود آمده است (۹)

از اینجاست که از ابتدای نزول تا امروز، قرآن در نظر هردانشمند مایه حیرت و تعجب واقع گردیده و هر عالم و دانشمند اطلاعات و معلومات خود را در مقابل علوم قرآن بسیار ناچیز شمرده است.

در هر عصری و با هر کشفی بطنی از بطون بيشمار آن گشوده می شود و با تغییر و تکامل اندیشه ها و احساسها این سخنان پیچیده چند نوی پر اسرار باز تر و روشنتر می شوند.

و در دل صدف مرموز این آیات است که آنچه را باید، اندیشه های بلند غواص قرنهای آینده صید کنند و بشکافند. در صورتیکه از چشم های مردم امروز و دیروز پنهان بودند به تعبیر جالبتر: «این منشور صد پهلوی چندین رنگ آیات متشابه است که «سخن قرآن» را یامی کرده است ساده، آن چنانکه يك صحرا گرد بدوی بسادگی می فهمد و خود را مخاطب آن می یابد و هم يك فیلسوف متمدن از اعجاز هنری و غنای معنوی و عمق پیچیدگی فکری آن به حیرت می افتد و هیچگاه اندیشه جستجوگر و دل معنی یابش به انتهای آن نمی رسد و آن را طی نمی کند! و همین آیات متشابهات است که جاودانگی و اثر پذیری و آموزندگی و تازگی همیشگی این کتاب را، در گذر زمان تضمین کرده است» (۸)

اسرار قرآن و طبیعت با گذشت زمان آشکار می شود:

هر چه چرخ زمان مساحت بیشتری را می پیماید و علم و دانش بر جهل و نادانی بیشتر چیره می شود، اسرار شگفت انگیز و رازهای جدید تری از جهان طبیعت کشف میشود.

۸- کتاب «حج» ص ۱۷ و ص ۱۸

۹- اعجاز قرآن: رافعی ص ۱۲۶